

בש"פ 6477/16 - עבד אל פאתח קטאווי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 6477/16

כבוד השופטת ע' ברון
עבד אל פאתח קטאווי

לפני:
העורר:

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה:

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד מיום
14.8.2016 ב-מ"ת 39830-07-16 שניתנה על-ידי
כבוד השופט ד"ר ש' בורנשטין

ב' באלול התשע"ו (05.09.16)

תאריך הישיבה:

עו"ד יניב שגב

בשם העורר:

עו"ד נורית הרצמן

בשם המשיבה:

החלטה

1. לפניי ערר על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כבוד השופט ד"ר ש' בורנשטין) מיום 14.8.2016 ב-מ"ת 39830-07-16, שבמסגרתה נדחתה בקשת העורר לערוך לו תסקיר מעצר משלים לטובת בחינת חלופת מעצר, והוחלט על מעצרו עד תום ההליכים נגדו.

2. נגד העורר, יליד 1984 (בן 32), ושלושה אחרים הוגש כתב אישום שממנו עולה כי העורר עסק בסחר בלתי חוקי בנשק, והשתייך לרשת של סוחרי נשק שאיתרה ורכשה כלי נשק המיוצרים ומצויים בשטחי הרשות הפלסטינית ומכרה אותם לקונים בשטחי מדינת ישראל. כתב האישום מייחס לעורר שלוש עבירות של נשיאת נשק לפי סעיף 144(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); עבירה של עסקה אחרת בנשק לפי סעיף 144(ב2) לחוק; שתי עבירות של רכישת נשק לפי סעיף 144(א) לחוק; עבירה של רכישת אביזרים לנשק ותחמושת לפי סעיף 144 סיפא לחוק; ועבירה של ניסיון לסחר בנשק לפי סעיפים 144(ב2) ו-25 לחוק.

על-פי האמור באישום הראשון נגד העורר, קודם ליום 3.7.2016 קיבל העורר מאדם אחר נשק, ונסע לכפר שוויכה אשר בשטחי הרשות הפלסטינית (להלן: הרשות) על-מנת להעבירו לאדם נוסף (להלן: מונדר) במטרה שזה יתקנו. ביום 5.7.2016, כעולה מן האישום השני נגדו, שוב יצא העורר לשטחי הרשות, רכש ממונדר נשק לשם סחר בו ושב לשטחי ישראל כשהנשק ברשותו. על פי האישום השלישי נגד העורר, ביום 10.7.2016 נסע העורר לשטחי הרשות ורכש ממונדר אקדח חצי אוטומטי ושתי מחסניות המתאימות לשימוש בו. העורר החביא את האקדח בדופן הפנימית של תקרת רכבו והטמין את המחסניות מתחת לשטיח בצמוד לידית ההילוכים, כאשר באחת מהן מצויים שלושה כדורים חיים. לאחר מכן פנה לשוב לשטחי מדינת ישראל אך נעצר במהלך בדיקת רכבו במחסום "תאנים".

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד בקשה למעצרו של העורר ויתר הנאשמים עד תום ההליכים נגדם. המשיבה טענה כי קיימות די והותר ראיות לכאורה להוכחת אשמתו של העורר – בראש ובראשונה תיעוד תפיסת האקדח, המחסניות התואמות והכדורים שהוטמנו ברכבו. קיימות אף הקלטות של שיחות טלפון בין הנאשמים ובהם העורר, שמתוכן ניתן ללמוד על ביצוע פעולות של סחר בנשק, כמו גם על ידע רב של הנאשמים בתחום הנשק. השיחות התנהלו תוך שימוש בשפת קודים – דבר המעיד הן על הקשר ביניהם והן על התמצאותם בתחום הסחר הלא חוקי בנשק. המשיבה הוסיפה והדגישה את המסוכנות הגבוהה הנשקפת מכלל הנאשמים בפרשה. כך, הן מעצם טיבן של העבירות המיוחסות להם, הן משום הארגון והשיטתיות שאפיינו את פעילותם של הנאשמים ואשר באו לידי ביטוי בהתקשרות שביניהם. בהקשר זה נטען כי נגד העורר קמה חזקת מעצר סטטוטורית מכוח סעיף 21(א)(1)(ג)(2) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו – 1996 (להלן: חוק המעצרים), משום שעבירות הנשק שבהן מואשם מהוות עבירות ביטחון לפי סעיף 35(ב)(1) לחוק המעצרים. המשיבה הוסיפה כי עילת מעצר קמה גם מכוח סעיף 21(א)(1)(ב) לחוק המעצרים – לנוכח הסיכון שנשקף מן העורר לביטחון הציבור ולשלומו, שכן סחר בנשק עלול מטבע הדברים להוביל לפגיעה בחפים מפשע על רקע פלילי או במסגרת פעילות טרור. עוד נטען כי מאחר שחלק גדול מהפעילות של הנאשמים נעשה לכאורה באמצעות הטלפון – יש סיכון גבוה להישנותה אם לא ייעצר העורר; וכך במיוחד בנסיבות שבהן, על-פי הנטען, העורר המשיך לעסוק בסחר הבלתי חוקי גם לאחר שנודע לו דבר מעצרו של מעורב אחר בפרשה. לבסוף הביעה המשיבה חשש מכך ששחרורו של העורר ושל האחרים יפגע בניסיון לאתר מעורבים נוספים בפרשה – דבר המקים עילת מעצר מכוח סעיף 21(א)(1)(א) לחוק המעצרים (חשש לשיבוש הליכים).

ביום 24.7.2016 נערך דיון ראשון בבקשת מעצרו של העורר עד תום ההליכים בפני בית המשפט המחוזי (כבוד השופטת מ' ברנט), שבמהלכו הסכים בא כוח העורר כי קיימת תשתית ראייתית לכאורית לנטען בכתב האישום ואף לעילת מעצר נגדו. טיעונו התמקדו בקיומה של חלופת מעצר, ובמצב דברים זה הורה בית המשפט על קבלת תסקיר מבחן (להלן: התסקיר). בשלב זה הוארך מעצרו של העורר עד להחלטה אחרת בעניינו.

4. בתסקיר מיום 11.8.2016 התמקד שירות המבחן בשתי סוגיות: הסיכון שנשקף מהעורר, והתאמת בני המשפחה שהוצעו על-ידו לפיקוח עליו במסגרת מעצר בית. שירות המבחן התרשם כי רמת הסיכון להישנות התנהגותו האלימה של העורר היא בינונית, וכי רמת הפגיעה הצפויה מהתנהגות זו אף היא בינונית. עוד הודגשה בתסקיר נטיית העורר לטשטש את הבעייתיות שבבחירותיו ובאופי קשריו, וצוין כי המידע שמסר העורר על התנהלותו במישורי חייו האישיים היה מגמתי וחלקי. שירות המבחן בדק שישה מפקחים שהציע העורר – מתוכם חמישה נמצאו בלתי מתאימים בשל קושי בולט להתבונן בהתנהגות העורר באופן ביקורתי. המועמד השישי, גיסו של העורר, נמצא בלתי מתאים לשמש כמפקח בשל העדר פניות (עובד במהלך מרבית שעות היום). בהינתן כל האמור, נמנע שירות המבחן מלהמליץ על חלופת מעצר בעניינו של העורר.

5. ביום 14.8.2016 התקיים דיון נוסף בבקשה למעצר עד תום ההליכים של העורר, ובו עתר העורר לעריכת תסקיר משלים על-מנת לבחון מפקחים נוספים שלא הוצעו במסגרת התסקיר הראשון. העורר שב וטען כי יש לשחררו לחלופת מעצר – וזאת בהעדר עבר פלילי ובשל חלקו הקטן בביצוע העבירות ביחס ליתר הנאשמים בפרשה. המשיבה התנגדה, תוך שחזרה ועמדה על המסוכנות הגבוהה הנשקפת מן העורר, כמי שמסוגל להשיג נשק משטחי הרשות הפלסטינית בתוך שעות ספורות בלבד. בית המשפט המחוזי (ד"ר ש' בורנשטיין) דחה את הבקשה לעריכת תסקיר משלים, וקיבל את הבקשה למעצרו של העורר עד תום ההליכים. בהחלטה נקבע כי אף שהעורר נעדר עבר פלילי, לנוכח הסיכון הרב הגלום בעבירות שבהן הוא נאשם, החשש ששחרורו יביא לשיבוש הליכי משפט והערכתו של שירות המבחן בדבר המסוכנות הצפויה ממנו, אין לערוך "מקצה שיפורים" לבחינת חלופת מעצר ויש לעצרו עד תום ההליכים נגדו.

כנגד החלטה זו מופנה הערר שלפניי.

הטענות בערר

6. העורר אינו משיג על קיומן של ראיות לכאורה להוכחת אשמתו ואף לא על עילת המעצר שעניינה מסוכנותו. במוקד הערר עומדת קביעתו של בית המשפט המחוזי שלפיה קיים חשש לשיבוש הליכי משפט מצד העורר, ובעיקר ההחלטה שלא להורות על עריכת תסקיר משלים.

לגישתו של העורר לא קיים כל חשש לשיבוש הליכים מצדו. על-פי הנטען, האישומים המופנים נגד העורר מבוססים בעיקר על האזנות סתר ועל הודאתו, קרי: ראיות שלא ניתן לעשות בהן מניפולציה גם אם ישוחרר. עוד הוא טוען כי איננו מסוכן כפי שנטען, זאת משום שמי שסיפקו לו נשק נתונים במעצר וממילא אין לו עוד נגישות לנשק. באשר לחלופת המעצר, מדגיש העורר את היעדר עברו הפלילי, את היותו נשוי ואב לארבעה ילדים, ואת העובדה שעבד כל השנים לפרנסתו ולפרנסת משפחתו. נוסף על אלה ציין העורר את התגייסותם של בני משפחתו לסייע בפיקוח עליו. העורר מציע בחינתם של מפקחים נוספים שיפעלו בצד גיסו, בהם אחיותיו אשר נבדקו בידי שירות המבחן ונמצאו לא מתאימות, ולשיטת העורר על בית המשפט להתרשם מהן באופן ישיר. העורר אף מציע להדק את חלופת המעצר על-ידי איזוק אלקטרוני.

דיון והכרעה

7. לאחר שעיינתי בערר ובצרופותיו והיטיתי אוזן לטענות הצדדים בעל-פה, דעתי היא כי אין מקום לשנות מהחלטת בית המשפט המחוזי. תסקיר המעצר שנערך לעורר עוסק אומנם במידה רבה ומבחינת נפחו במפקחים המוצעים, ואולם הוא מבטא גם את הסיכון הנשקף מהעורר לשלום הציבור ולביטחונו. התסקיר מצביע על רמת סיכון בינונית להישנות התנהגות אלימה מצדו של העורר - ובשל כך סברתי בתחילה כי יש מקום לבחון קבלתו של תסקיר משלים, וכך הצעתי לצדדים בדיון שנערך לפניי. המשיבה סירבה להצעה, וזו כמובן זכותה, ובשלב זה שבתי והעמקתי בחומר שהובא לפניי - והגעתי לכלל מסקנה כי בשונה מן האמור בתסקיר, המסוכנות שנשקפת מן העורר היא גבוהה; וכי לא ניתן בשלב זה לאיין אותה באמצעות חלופת מעצר, אף לא מעצר באיזוק אלקטרוני, ואפרט.

8. עבירות הנשק המיוחסות לעורר הן חמורות ביותר. מדובר בעבירות המוגדרות בחוק המעצרים כעבירות ביטחון (סעיף 35(ב)(1) לחוק המעצרים), ועל פי סעיף 21(א)(1)(ג)(2) לחוק זה הן מקימות חזקת מסוכנות סטטוטורית מעצם טיבן וטבען. נשק העובר מיד ליד באורח בלתי חוקי, לא כל שכן תוך הברחתו משטחי הרשות הפלסטינית לישראל, עלול לשמש לפעילות פלילית או לטרור - ויש חשש ממשי לסכנה לביטחון הציבור. משכך, ההלכה היא שעבירות נשק מצדיקות ככלל מעצר מאחורי סורג וברית, ורק במקרים חריגים ניתן יהיה להורות על שחרור הנאשם לחלופת מעצר (בש"פ 3265/16 בדיר נ' מדינת ישראל (5.5.2016); בש"פ 5518/13 אבו עראר נ' מדינת ישראל (12.8.2013)).

אף על פי כן, בית המשפט המחוזי היטה אוזן לאפשרות של חלופת מעצר לעורר - ואולם לאחר בחינה מעמיקה, שירות המבחן הגיע לכלל מסקנה כי אין להמליץ על חלופה כזו. כפי שכבר צוין, ששת המפקחים שנבחנו נמצאו בלתי מתאימים. עתה העורר מציע שלושה מפקחים נוספים וכן שבית המשפט יתרשם בעצמו מאותם מפקחים שכבר נבדקו על ידי שירות המבחן ונמצאו בלתי מתאימים; ולזאת אין מקום. מן התסקיר עולה התרשמות שלילית לא רק מן המפקחים המוצעים, אלא אף מן העורר עצמו - והכוונה היא בעיקר למגמתיות ולמניפולטיביות שבהתנהלותו. אם לא די בכך, הרושם הוא שהעורר כלל אינו ירא מפני גורמי אכיפת החוק: לדברי המשיבה, העורר הוסיף לעסוק בסחר בנשק גם לאחר מעצרו של אחד מחברי רשת הסחר שאליה השתייך; ולא נטען אחרת במהלך הדיון שנערך בפניי. התרשמות זו, כאשר היא מצטרפת לחומרתן של עבירות הנשק המיוחסות לו, מובילה למסקנה כי המסוכנות הנשקפת מן העורר היא גבוהה וכי לא ניתן לאיינה על-ידי חלופת מעצר. כך במיוחד, משהוברר על ידי המשיבה כי העורר לא פעל לבדו - אלא שנראה שהוא משתייך לרשת מיומנת של סוחרי נשק, שחלקם עדיין לא נתפסו, וכי קיים חשש כי שחרורו של העורר אף יסכל את הניסיון להביא למעצרים.

התוצאה היא שיש לדחות את הערר, וכך אני מורה.

ניתנה היום, ט' באלול התשע"ו (12.9.2016).

ש ו פ ט ת